

Den tøsingske dialekts spor

i folketællingen den 1. februar 1890

af Albert Mohr Lolk

På grundlag af en kopi af folketællingen 1890 har jeg foretaget en undersøgelse af, i hvor høj grad tællingskommisærerne har præget skrivemåden for personnavne (bynavne og stillingsbetegnelser),

Tællingen omfatter	personer
Bjerreby sogn	1313
Landet sogn	1097
Bregninge sogn	1877
Tåsinge	ialt 4287

Den altovervejende del af navnene er gengivet i god overensstemmelse med kirkebøgerne; der ses bort fra variationer som Caroline - Karoline, Carl - Karl, Christine - Kristine, Sofie - Sophie og Ane - Anne.

Vi må tænke os, at husbond har oplyst om medlemmerne i husstanden. Selvom tællingsmanden har fået opgivet et navn, som det almindeligvis blev sagt (f.ex. Magrete) har han skrevet det (som Margrete eller Margrethe), som det findes i kirkebøgerne.

Når gengivelsen er anderledes, må vi tænke os, at det er den pågældende tællingsmands dialekt, der er gået i pennen. Der er bidrag fra alle sognene, men færrest fra Bjerreby sogn.

Herefter følger en oversigt over dialektnavne med tilsvarende kirkebogsnavne.

Dialekt i tællingen	Kirkebog
Andes	Anders
Bulette	Bolette
Bøkker	Bødker
Emund	Edmund
Engbore	Ingeborg

Enger	Inger
Frederig	Frederik
Frederike	Frederikke
Gjertro el. Gertru	Gertrud
Gomine	Gommine
Hane	Hanne
Johane findes ret tit	Johanne
Johanes	Johannes
Jørn	Jørgen
Camila og Kamila i Br. sogn	Camilla
Caoline	Caroline
Karroline	-
Karuline	-
Kavline	-
Kaal	Kold
Lakendrop	Lakkendrup
Magrete, Magrethe	Margrethe
findes tiere end andre navne	
Magteline	Magdaline
Matine, Mathine	Martine, Marthine
Moritsen	Mouritsen
Mortsen	Mortensen
Maagens	Mogens
Maarten	Morten
Neils	Niels
Neilsen	Nielsen
Petranelse	Petronella
Rekart	Richard
Viliam	Villiam

Sammenskrevne navne:

Mettemarie	Mette Marie
Annesofie	Anne Sofie

Stilling:

høkker (enkeltilfælde)	høker
------------------------	-------

salmager
snekker
bøkker

Sted:

Gubjer
jormorhus

sadelmager
snekker
bødker

Gudbjerg
jordemoderhus

**Til sidst samler vi os lidt om
d-problemet:**

bestemoder
Bruager
Emund
Gertru
Gubjer
Tyskland

bedstemoder
Brudager
Edmund
Gertrud
Gudbjerg
Tyskland

Således så det ud for godt hundrede år siden. I dag foretages ikke folketællinger på stedet. Man stoler på EDB-registre, hvor fødsel og indvandring forøger folketallet, og død og udvandring formindsker det. Med de daglige indkodninger styrer nu Civil - Person - Registret regnskabet og giver os et nummer, der følger os fra vugge til grav.

A. C. E. Mohr Lolk født 1913 i Troense. Lærer i København og Odense 1944 -1983, skrevet godt 27.000 sider om Tåsinge (kopi på Landsarkivet og i Tåsinge Lokalhistoriske Arkiv). Artikler i Fynske Årbøger 1980, Årbog for Svendborg & Omegns Museum 1981, Tåsinge Årbog 1987, 1997, 1998 og 1999. Kronikker i Fyns Stiftstidende 1968, 1976 og 1997.

Æ do f-a-l-t?

Vignet af Irene Carlsen